

omdat hij er uit wilde. Hij wilde de breuk. Dat is zonneklaar bewezen op Zondag 8 Juli 1945. Daarom waren ook alle pogingen, om die breuk te voorkomen, tevergeefs. Hij verbrak eenvoudig de contacten, en maakte zich eenvoudig vrij, en noemde dat ook nog een daad van reformatie.

Maar nu ben ik het geweest, die iets anders gezegd heb. Ik zeide, zijn kerkelijke worsteling overziende: „En als wij denken aan de vrijmaking der kerk, aan de storm, die toen opstak ook in onze gemeente. In deze familiekring, hoe vermenigvuldigen zich dan onze gedachten. Want toen zijn er velen tegen hem opgestaan en hebben hem weggescholden als een kwade herder, die de kudde misleidde en de eenheid der kerk verscheurde". Waarom heb ik dan der waarheid geen getuigenis gegeven? Moet een christen dat niet altijd doen? En moet hij het zeker niet doen in het ernstig uur van de dood? Is er dan niet alle reden om de feiten te stellen, zoals ze zijn? Waarom deed ik dat dan niet? Waarom maakte ik dan van „weglopen", „wegschelden"? Ben ik dan geen getrouwe getuige, zodra het op de feiten aankomt?

Dat nu beredeneert de heer Stap als volgt: Wat Ds v. d. Born betreft, hij is een volstrekt eerlijk man, een Israëliet, waarin geen bedrog is, een hoogstaand christen, een predikant, die zijn gemeente op z'n hart draagt. Een vriendelijk man. Een zachtmoedig man. Van opzettelijk onjuiste weergave van de feiten is hij hem geen sprake, maar de strijd der geesten heeft zijn ogen verblind.

Het ontbreekt hier dus niet aan schone praedicaten van de zijde van de heer Stap. Maar hoe schoon zij ook zijn, zij verliezen hun glans direct, als we even nadenken. Wie zo geïntroduceerd wordt, moet toch wel beschaamd staan, als iemand dan de nuchtere opmerking maakt: Waarom maakt hij dan van weglopen wegschelden? Inderdaad, al deze praedicaten vallen weg, juist door die opmerking, dat de strijd

der geesten mijn ogen zouden verblind hebben. Zal een eerlijk mens, als ik de heer Stap er aan houden mag, zich laten verblinden door de strijd der geesten? Zal hij op een gegeven moment wit zwart noemen? Of zal hij juist niet alles doen om de feiten zuiver te blijven zien? Bovendien wat is dat: door de strijd der geesten verblind worden? Het heeft mij blijkbaar oneerlijk, onbetrouwbaar gemaakt in de weergave der feiten, ze anders doen stellen dan ze in werkelijkheid zijn. Gelooft de heer Stap nu werkelijk, dat er van een strijd der geesten als zodanig een verblindende werking uitgaat, waarvan ook volstrekt eerlijke mensen het slachtoffer kunnen worden? Waarom heeft dan die verblindende werking van kerkcheuring? Ik meen het laatste. Is het dan maar niet veel beter al die mooie praedicaten maar terzijde te leggen, en zonder aanzien des persoons te zeggen: Zie nu hoe de Here die Ds v. d. Born aan het oordeel der verblindende werking heeft overgegeven? Want wat hij over Prof. Holwerda schreef, kan alleen worden volgehouden door de feiten onjuist weer te geven. De heer Stap is vriendelijk in het toekennen van praedicaten, maar hij voegt er in één adem aan toe: de man is verblind. Dat heeft de strijd der geesten gedaan. Maar ik las eens de opmerking, dat het 's Heren werk is der mensen ogen te openen en Satans werk ze te verblinden. En de Here opent juist de ogen der oprechten, der Nathanaëls, der kinderen des verbonds in de strijd der geesten. Neen, mijnheer Stap, het is innerlijk tegenstrijdig: een Israëliet, waarin geen bedrog is, en tegelijk verblind. v. d. B.

TOT ZONDE GEMAAKT ¹⁾

Want die, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheids Gods in Hem, 2 Kor. 5:21.

Er zijn in het evangelie, zoals Paulus dat ook nu nog in de wereld verkondigt, diepten, die ons doen sidderen en hoogten, die ons doen duizelen.

In het woord, dat ik u voorlas, liggen die diepten en hoogten vlak naast elkaar. Paulus zet ze als het ware zo voor ons, dat we ze met één blik kunnen en moeten omvatten.

Inderdaad, Paulus toont ons een diepte, want hij spreekt over zonde! Hij noemt die zonder enige nadere bepaling. Hij heeft het dus over zonde, zonder meer. Hij noemt die zelfs twee maal. En is er soms iets verschrikkelijks in de wereld dan zonde?

Als ge iets van het afschuwelijke, het demonische karakter van de zonde wilt beseffen, denk dan aan enkele foto's, die bij U, evenals bij mij, onuitwisbaar in het geheugen zijn ingebrand. Ik bedoel de afbeeldingen van de lijkenheuvels, welke na de bevrijding bij de duitse concentratiekampen werden aangetroffen! Denkt u eens in van welk een onmenselijkheid, ja, beestachtigheid zij een openbaring en stomme aanklacht zijn. Realiseert U zich daarbij dan goed, dat dit monsterachtige door mensen aan hun medemensen werd aangedaan. Koud, meedogenloos, cynisch hebben deze hun naasten — mannen, vrouwen en kinderen — gebeuld, vernederd, vermoord en ten slotte als vuil weggesmeten. Stelt u zich dit alles goed voor, tracht daar in te komen, dan gaat iets van het gruwelijke van de zonde voor u leven.

Maar, als we dit doen, laten we dan vooral voor één ding oppassen! Laten we nooit denken, dat wat wij dan als een nachtmarrerie doorleven, buiten ons staat en ons innerlijk vreemd is. Laten we nimmer menen, dat wij daarboven staan. Dat zou een kolossale en fatale vergissing wezen! Want al dat lage, gemene, onmenselijke, waarvan die ontstellende lijkenhopen de zichtbare kristallisatie zijn, leeft in ons aller hart. En we zijn wel zeer naïef, of liever, we zijn wel buitengewoon verdorven als we dat niet beseffen!

Dat weet ge toch wel?

Ge hebt toch wel iets verstaan van wat in uw hart leeft? Ge kent toch wel die duistere wereld van gemene gedachten, verdorven begeerten en gore driften, die diep in ons hart, op de bodem van onze ziel, gisten en woelen, begerig om naar buiten te breken en zich om te zetten in het boze woord en de slechte daad?

Ge weet het toch wel, dat wij van nature, dat wil zeggen, zo als wij geboren werden, misschien prachtig gecamoufleerd, maar daarom des te fataler, altijd éérst ons zelf zoeken, altijd het éérst aan ons zelf denken?

Hebt U nooit gesidderd voor de onwaarschijnlijkheid, de leugenachtigheid die heel ons leven en denken doortrekt? Zijt ge nooit angstig, ja wanhopig gewor-

den als het voor u ging leven, hoe ge diep in uw ziel brandt van zelfzucht, eierzucht, gemakzucht, geldzucht? Hebt ge nooit eens beleeden, omdat het u te machtig werd, dat ge uit u zelf uw naaste toch eigenlijk nooit zuiver liefhebt, maar dat ge, achter een masker van genegenheid, op uw naaste — uw man, uw vrouw, uw ouders, uw kinderen, uw vriend, uw vriendin — vegeteert en parasiteert en dat ge door middel van hen u zelf zoekt, uw eigen voordeel, uw eigen vreugde, misschien wel uw eigen genot? Hebt u nooit iets gepeld van de zelfzucht, de zelfstreling, zoals deze zich ook en vooral in uw z.g. goede daden doen gelden, ja, misschien zelfs wel het beheersend motief daarvan zijn? Zijt ge nooit geschrokken voor de huichelachtigheid die uw leven soms tot een weersinwendend toneelspel maakt?

Als we iets van dit alles gingen zien, kruipt een walging van ons zelf in onze zielen omhoog. En we beginnen iets te verstaan van het woord van onze Heiland — dat is dus van Hem, die als Enige onder de mensenkinderen het menselijke en het mensenhart volkomen kent —: Want van binnen uit, uit het hart der mensen — hoort U het: Christus zegt het zo algemeen mogelijk: uit het hart des menschen, uit uw en mijn hart — komen de kwade overleggingen, hoerij, diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, list, onmatigheid, een boos oog, godslastering, overmoed, onverstand voort! (Mc. 7 vs 21, 22).

Zie, als dit alles voor ons gaat leven, als we de angstige, barre werkelijkheid van dit alles in eigen leven ontdekten, dan beseffen we iets van de verschrikkelijkheid der zonde!

Ja, inderdaad, dan beseffen we iets van de zonde. Iets, meer niet!

Want de zonde, de eigenlijke, de diepste, de zwaarste zonde, die is iets dat nog oneindig veel gruwelijker is dan alles wat ik u noemde.

De zonde, de eigenlijke zonde, die is immers dit, dat wij God, onze hemelse Vader, niet werkelijk, niet volkomen liefhebben, dat wij Hem niet volkomen vertrouwen, dat Hij niet waarachtig de eerste, de laatste, de Enige in ons leven is!

Alle kwaad, dat mensen elkaar kunnen aandoen, ook het ergste, verdwijnt bij deze zonde eenvoudig in het niet!

Ja, dit is het grote, het verschrikkelijke, het krankzinnige kwaad dat onder de zon is, dat God ons roept en wij Hem maar laten praten; dat Hij ons grijpt en wij ons van Hem los rukken; dat Hij ons dompelt in zijn wonderlijke genade en liefde en wij Hem verachten; dat Hij zijn hart op ons zet en wij Hem ruw of fatsoenlijk, maar in ieder geval duidelijk laten merken, dat wij aan zijn wegen geen lust hebben; kortom, dat de eeuwige Vader van onze Heer Jezus Christus zich uitslooft om ons helemaal te hebben en te houden, omdat we alleen zo werkelijk leven en zalig zijn en dat wij Hem wegslaan uit ons leven en Hem trappen op zijn hart!

Zie — dat is de grote en feitelijk de enige zonde. Zeker, ze kan zich in allerlei gedaanten vertonen,

ze kan op heel veel manieren bedreven worden. Zo, dat men tegen God knarsetandt en Hem vervloekt. Zo, dat men met elegante frivoliteit langs Hem heenleeft. Zo, dat men volstrekt vrijblijvend over Hem redeneert en filosofeert. Zo, dat men Hem, achter een maskerade van allerlei actie en organisatie, een beetje verschrante christelijkheid en wat verschimmelde kerkelijkheid aanbiedt. Zo, dat men achter een étalage van een of andere vroomheid zichzelf zoekt en uitleeft. Zo, dat men Hem wel een plaatsje in eigen levenshuis aanbiedt, maar alles op voorwaarde, dat men uiteindelijk geheel mag zijn en doen zoals men zelf wil.....

Zo, en op nog heel veel andere manieren kan men de ene grote zonde doen. Maar dat is allemaal secundair. Dat betreft alleen de vorm, de wijze waarop. Maar de kern van dit alles is de ene, de allesomvattende, heel het leven beheersende zonde, dat wij, mensen, over ons zelf willen beschikken, ons zelf handhaven en dat wij de Eeuwige, Almachtige, liefdevolle Vader van onze Heer Jezus Christus niet toestaan alles in ons leven te zijn en te blijven. Onze zonde is, dat wij niet oprecht willen en kunnen zingen: Wie heb ik, o mijn God, nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde.

Geachte luisteraars, deze ene, alles doordringende, alles vernielende zonde staat Paulus als een bloedrode verschrikking voor zijn geest, als hij de woorden van 2 Kor. 5:2 schrijft.

En nu verzekert hij met alle klem, dat, in tegenstelling met ons, Jezus Christus, de waarachtige mens, die voor negentien eeuwen uit de maagd Maria geboren werd, nadat Hij in haar ontvangen was door de Heilige Geest, en die tegelijk de eeuwige, waarachtige Zoon Gods is, deze zonde niet kende! Jezus Christus, zo betuigt Paulus, had geen weet van deze zonde.

O zeker, Hij leefde er middenin. Hij ontdekte ze in alle mensen, die Hij ontmoette. Hij zag ze in zijn moeder, in Jozef, in zijn broers, in de strenge, voorname en vrome leidslieden van zijn volk, en ook in de grote volkmassa. Hij zag ze overal en ten volle. Want zijn ogen boorden tot op de bodem van iedere mensenziel. En we kunnen ons niet voorstellen wat het voor Hem betekende, elke dag, elk uur, midden in deze zonde te moeten leven. Als een grauwe mist, als een ondragelijke stank, als permanente benauwenis kwam ze op Hem af en omringde ze Hem alle dagen van zijn bitter leven op aarde.

Maar toch: Hij kende de zonde niet. Ze was en bleef Hem volkomen vreemd. Nimmer verrichtte Hij een zondige daad, nooit sprak Hij een slecht woord, geen enkele verdorven gedachte of begeerte kwam in zijn ziel op: Hij had van de zonde geen eigen ervaring. Zij bleef vreemd aan zijn wezen. Hij was en bleef volkomen rein en heilig. In een mensheid, die door de zonde zo is aangetast, dat ieder lid daarvan is verkankerd, was Hij de enige, die zeggen kon, dat Hij zijn Vader en zijn naasten volkomen liefhad en elke dag in alles Gods wet volbracht.

Maar zie, als Paulus ons met alle kracht op de ziel heeft gebonden, dat Jezus Christus geen zonde heeft gekend, komt onmiddellijk daarna een woord, dat ons doet duizelen.

Hoort, Paulus zegt dit: Jezus Christus, die nooit zonde gekend heeft, die innerlijk aan iedere zonde volkomen vreemd was en bleef, werd door God tot zonde gemaakt!

Ja, zo staat het er werkelijk: God maakte Jezus Christus tot zonde.

En nu, luisteraars, staren we in een diepte, die we nimmer kunnen pellen: onze Heiland, de Heilige en Rechtvaardige, is door God tot zonde gemaakt. Dat wil zeggen: de zonde, alle zonde der gehele wereld, de ene, ontzaglijke zonde der gehele mensheid, is naar Gods wil, door Gods daad, naar Jezus Christus toegestroomd, heeft zich op Hem samengepakt en is in Hem ingedrongen, tot Hij één en al zonde, niets dan zonde, één brok ongerechtigheid was geworden!

O neen, Jezus werd geen zondaar! Hij was en bleef in zichzelf, van zichzelf rein en heilig. Zijn hart en zijn ziel bleven vrij van kwaad en van iedere vuile smet. Zijn diepste begeren bleef tegen alle zonde rusteloos ingaan! Maar terwijl Christus zo was en bleef, werd al de zonde der wereld op Hem gelegd. Ze drong in Hem door. Ze werd door Hem opgezogen zoals een stuk vloeipapier de inkt opzuigt. Zoals een spons het water in zich opneemt, totdat iedere porie er geheel mee gevuld is, zo heeft onze Heiland de zonde in zich opgenomen — totdat Hij als de grootste, de zwartste zondaar, totdat Hij als één brok walgelijke ongerechtigheid voor God stond.

Ik zie het als in een visioen voor me. Op een onmetelijke vlakte is de ganse mensheid samengestroomd. Het is een mensenoceaan! In haar leeft, wroet, knarst de zonde, de ene machtige zonde der wereld. En boven deze zondige mensheid pakt zich al dichter samen de donkere wolk van Gods eeuwige toorn! Aanstonds, nog een ogenblik, en de wraak van de Almachtige zal neerdonderen over de mensen, die de God aller genade hebben gehoord en weggeslagen uit hun leven. Nog één ogenblik en boven de mensheid zal een

¹⁾ Toespraak gehouden voor de Radio op Zondag 6 April j.l.